

З огляду на зазначене вище, ювенальна юстиція є найбільш вдалою та ефективною системою подолання негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі. Як концепт ювенальної юстиції для України пропонується її плюралістична відновна модель.

На думку Н. М. Крестовської, ювенальна політика постає як стратегія діяльності суспільства та держави щодо забезпечення відтворення та соціалізації нових людських поколінь, ювенальне право – як відносно самостійна система правових норм, спрямованих на забезпечення виживання, розвитку та захисту прав та інтересів молодого покоління, а ювенальна юстиція (в широкому сенсі цього слова) – як один з інструментів реалізації ювенальної політики, що діє на підставі норм ювенального права.

Зараз в Україні вже зроблено певні кроки для втілення у життя прогресивних положень міжнародно-правових актів, що дає підстави вести мову про позитивні зміни у національному (внутрішньодержавному) законодавстві.

Основою ювенального права виступає Конвенція ООН «Про права дитини», яка була ратифікована Постановою Верховної Ради України № 789XII (78912) від 27 лютого 1991 та набула чинності для України 27 вересня 1991. Конвенція про права дитини є першим і основним міжнародно-правовим документом обов'язкового характеру, що присвячений широкому спектру прав дитини.

Згідно з Конвенцією в квітні 2001 прийнято закон України «Про охорону дитинства». У 2003 та 2005 роках український Парламент ратифікував два факультативних протоколи до Конвенції: про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії та щодо участі у збройних конфліктах.

Таким чином, формування ювенального права та ювенальної юстиції в Україні є правильним рішенням. На нашу думку, вже сформувалися всі складові для їх виокремлення у якості самостійних елементів системи права, оскільки в сучасному світі та сучасних умовах життя захисту дітей повинна приділятися максимальна увага з боку держави та законодавства.

Одержано 17.04.2018

УДК 316.485.26

Анастасія Василівна ЩОКАЛО,

курсант групи Ф1-104 ХНУВС

Науковий керівник: старший викладач кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук Кріцак І. В.

ТЕРОРИЗМ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ФЕНОМЕН

Збільшення кількості насильницьких злочинів, у тому числі терористичного спрямування, пояснюється тим, що в умовах реформування, появи нових для України відносин у всіх сферах суспільної життєдіяльності виступає боротьба за владу, прагнення до трансформації державного устрою.

Сьогодні найчастіше тероризм розглядається як явище соціальне, соціально-психологічне, соціально-правове, як тип політичної поведінки, як різновид злочинної (кримінальної) діяльності тощо.

До основних тенденцій розвитку тероризму в Україні можна віднести наступні:

- тероризм є складним, багатоаспектним явищем, що має різні прояви: правові, психологічні, історичні, соціально-економічні, світоглядні, релігійні, технологічні тощо. Це ускладнює вироблення загальноприйнятого, усіма визнаного юридичного визначення тероризму і його відповідного закріплення на законодавчому рівні;

- глобальний тероризм є негативним проявом процесу глобалізації і став можливий завдяки розвитку сучасних засобів комунікації, які у свою чергу суттєво сприяють творенню нових глобалізаційних імперативів, і він у даному випадку може виступати одним із засобів глобального управління цивілізацією;

- існуюче різноманіття форм прояву тероризму доповнюється новими, більш високотехнологічними його формами, що не завжди відображається у нормативно-правових актах, особливо при визначенні предметної компетенції суб'єктів боротьби з тероризмом;

- визначення поняття тероризму має бути сфокусовано на визначенні його складових і закріплено у відповідному законі;

- ефективна протидія тероризму можлива лише на основі вжиття превентивних заходів. Його запобігання має полягати у виявленні, усуненні, нейтралізації, локалізації і мінімізації дії тих чинників і причин, які або породжують тероризм, або йому сприяють;

- необхідно поглибити наукові дослідження з проблеми тероризму з урахуванням сучасних тенденцій розвитку світової спільноти, залучаючи до цього процесу фахівців різних галузей знань: юристів, економістів, політологів, психологів, філософів, медиків та ін.;

- існує необхідність вироблення ретельно регламентованого порядку висвітлення в ЗМІ ситуацій, пов'язаних з актами тероризму;

- з метою підвищення ефективності проведення контр– і антитерористичних операцій слід покращити співпрацю силових відомств, які займаються боротьбою з тероризмом. На національному рівні – це створення Координаційного комітету із боротьби з тероризмом за участю всіх силових відомств, ЗМІ і, можливо, громадськості, на світовому рівні – створення організації, подібної до Інтерполу, яка б протидіяла тероризму.

Одним із завдань сучасного тероризму є провокування держави на вжиття жорстких заходів, які інколи виходять за межі права, введення усіляких обмежень прав і свобод людини і громадянина, провокування репресій з боку держави, розповсюдження загального стану залякування, створення терористичної істерії, вторгнення світового співтовариства до пучини темряви, хаосу, зла.

Відзначається, що Україна пішла шляхом формування дворівневої системи суб'єктів: до першої групи належать суб'єкти, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом; а до другої – які у разі необхідності, за рішенням керівника

антитерористичної операції можуть залучатися. Поряд із цим, проведення аналізу практичних матеріалів, а також дослідження правового статусу даних суб'єктів уможливило дійти висновку про невідповідність положень Закону України «Про боротьбу з тероризмом» об'єктивним реаліям сьогодення.

Тероризм являє собою породження деструктивних (руйнівних) сил у суспільстві й людині, відображає культ насильства та всіляко сприяє його посиленню та поширенню, знецінюючи людське життя. Тероризм різко знижує значимість законів і можливість компромісів, зводячи нахабну жорстокість у ранг чи не головного регулятора життя.

На сучасному етапі розвитку суспільства свідомо визначилася кінцева мета терористичних сил: дестабілізація становища у світі, докорінні зміни глобального характеру міжнародних зв'язків і відносин, утвердження політичного панування реакційно-расистських ідей. Можна зауважити, що терористи ведуть боротьбу у багатьох напрямках, одним з яких є намагання змінити свідомість людей, впевнити їх у тому, що нехтування мораллю, правами та свободами інших осіб є нормальним явищем.

У терориста або групи терористів виникає «особливий» тип правосвідомості, який передбачає визнання тільки власних прав та нехтування правами інших людей. Правосвідомість терориста сконцентрована не на правових, а на деструктивних методах розв'язання існуючих суперечностей. В. Остроухов зазначав, що тероризм як специфічний різновид соціальної дії насильства однією з передумов свого існування має суттєву трансформацію морально-світоглядних чинників суспільної та індивідуальної свідомості. Сутність цієї трансформації виявляється у необґрунтованому розширеному уявленні щодо застосування насильства з боку влади, перетворенні світогляду, який містить поділ людей на «своїх» та «чужих» та обґрунтуванні фізичного знищення супротивників, примітивізації суспільних відносин, можливості порушення правових норм та занедбання загальнолюдської моралі, месіанських претензіях лідерів окремих суспільних груп.

Психологічним підґрунтям для деформованої правосвідомості на індивідуальному рівні є те, що особі терориста притаманне негативне світосприйняття, яке виникає під впливом низки чинників. У першу чергу до них відносять невідповідність між образами ідеальної моделі світу та самого себе у реальній дійсності за відсутності конкретних можливостей для самореалізації. Ця суперечність з ідеалом трансформується у суб'єктивне сприйняття особистої і соціальної неадекватності. Тому для особи терориста характерна позиція: «Я гарний, а світ поганий», яка стає засобом морального самозахисту, що дає змогу виправдовувати будь-які деструктивні дії.

Таким чином, в сучасних умовах діяльність терористів набуває характеру деструктивної самореалізації. При цьому, через заперечення світу зароджується нова концепція впевненості у своїй правоті, яка зводить до мінімуму можливості позитивного психологічного впливу на терористичну групу і окремого терориста. Як правило, деформована правосвідомість виникає не лише на основі індивідуальних психологічних настанов, а й на ґрунті тоталітарних ідеологій, релігійних культів, в яких закладено у різних формах ксенофобські ідеї. У кінцевому результаті виникають релігійні і політичні деструктивні культи як система світогляду та світосприйняття.

Отже, серед найбільш вагомих глобальних проблем сучасності, яка турбує суспільство, є тероризм. Цей процес як специфічний різновид соціальної дії насильства однією з передумов свого існування має суттєву трансформацію морально-світоглядних чинників суспільної та індивідуальної свідомості. Деформація правосвідомості дає змогу виокремити низку провідних мотивів, якими керуються сучасні терористи: образа за себе особисто або через соціальну групу, до якої належить людина; бажання самоствердитися, пригнічуючи інших, зокрема шляхом здійснення теракту; стовідсоткова впевненість у своїй правоті; гра в «сильну і круту» людину; «мені все під силу», «що хочу, те й роблю», «мені нічого за це не буде»; прагнення до смерті («себе не шкода»), бажання і готовність принести в жертву інших.

Одержано 17.04.2018

УДК 340.12(477)

Вадим Андрійович ДОСАЄВ,

курсант групи Ф2-102 ХНУВС

Науковий керівник: професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Загуменна Ю. О.

МОДЕЛІ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ПОЛІЦЕЙСЬКИХ СТРУКТУР

У юридичній науковій літературі виділяють чотири моделі поліцейської служби, кожна з яких характеризується певними особливостями, моделлю поведінки працівників поліцейських структур, вимогами до діяльності поліції із боку держави та громадянського суспільства.

Однією із такого роду моделей поліцейської служби є модель «політик-спостерігач». Для даної моделі поліцейської служби є характерною певна політизація та репресивне спрямування діяльності поліції (міліції), низький фаховий рівень і неформальна особистісна поведінка персоналу. Модель поліцейської служби «політик-спостерігач» існувала в окремих тоталітарних державах або окремих демократій із інститутом шерифа упродовж XIX–XX ст. За подібних умов поліція (міліція) набувала негативного іміджу і була об'єктом нищівної критики з боку громадського суспільства. У такій моделі поліцейської служби, як «політик-спостерігач» поліція залежить від впливу політичної кон'юнктури. Даний стан речей, вважаємо, пояснюється видом державного (політичного) режиму країн, для яких є характерною зазначена модель поліцейської діяльності. Відповідно поліція при моделі «політик-спостерігач» розцінюється з боку громадськості як державний владний орган, який покликаний виконувати завдання і функції держави і лише в її інтересах.

Наступна модель поліцейської служби – «юрист-професіонал». Для даної моделі є характерними наступні особливості: 1) визнання пріоритетності принципу верховенства права; 2) прагнення до захисту фундаментальних ліберальних цінностей, що забезпечує трансформацію «політика-спостерігача» у «солдата суспільства»; 3) компетентність, професіоналізм, почуття відповідальності та високі морально-вольові якості працівника поліції.